

těž pro úřady soudní platí všeobecně předepsané náležitosti pro přijetí do státní služby a byl tento předpis v § 19 zák. o org. soudní výslovně ponechán v platnosti. K všeobecným náležitostem k dosažení úřadu ve státní službě civilní náleží v první řadě dle čl. 3 st. z. z. ze dne 21. prosince 1867 čís. 142 ř. z. státní občanství. Platí-li pro vstoupení do praxe soudní tytéž předpisy, jako pro auskultanty, kteří jsou nepochybně soudními úředníky, pak jest státní občanství nutnou náležitostí pro vstoupení do právní praxe, tedy ve státě našem státní občanství československého státu. Ježto ohledně dra J. K. nebylo dosud vyhověno podmínce posléz uvedené, bylo usnesení výboru advokátní komory správným a bylo proto zrušující je usnesení v odpor vzaté zrušiti, čímž se zároveň obnovuje zamítající usnesení výboru advokátní komory v Brně.

Čís. 209.

Smlouva, jíž rodiče jednoho snoubence přenechávají snoubencům hledíc ku zamýšlenému jich sňatku a pro případ, že k němu dojde, za úplaty své nemovitosti, není smlouvou svatební. Zrušiti takto založené spoluvlastnictví lze dle § 830 obč. zák. i za trvání manželství.

Dočasný, mimořádnými válečnými poměry vyvolaný vzestup cen nemovitostí nečiní zrušení spoluvlastnictví nevčasným.

(Rozh. ze dne 24. června 1919, Rv I 310/19.)

Notářským spisem ze dne 31. října 1898 přenechal Josef V., majitel usedlosti čís. pop. 10 v K., tuto svou usedlost za 9.610 zl. svému synovi Václavu V. a jeho nevěstě Anně P. hledě k tomu a pro případ, že dojde mezi nimi ku sňatku. Když se pak sňatek uskutečnil, vloženo bylo pro Václava V. a jeho manželku Annu, po rodu P-ovou, spoluvlastnictví, pro každého jednou polovinou. Nedlouho po sňatku podala Anna V. na svého manžela Václava V. žalobu o rozvod manželství od stolu a lože, vypověděla mu správu svého majetku a vymohla si po čas sporu povolení odděleného bydliště. Dříve ještě, než právoplatně ukončen byl spor o rozvod, vznesla Anna V. na svého manžela Václava V. žalobu o zrušení spoluvlastnictví k řečené usedlosti jejím soudním prodejem. Žalovaný namítal předčasnost žaloby jednak proto, že smlouva, vtělená v notářský spis jest smlouvou svatební a tudíž její zrušení před právoplatným ukončením sporu o rozvod jest nepřipustným, jednak proto, že spoluvlastnictví dle vzniku a účele smlouvy bylo zamýšleno po čas manželského společenství, a namítal dále, že žaloba jest v nečas, poněvadž za dnešních poměrů jednak peněžních, jednak cenových jest nevýhodným pouštěti nemovitosti za znehodnocené peníze. Procesní soud první stoličce (okresní soud v Českém Brodě) uznal veškeré tyto obrany důvodnými a zamítl žalobu. Odvolací soud (zemský soud v Praze) žalobě vyhověl a to z těchto důvodů: Rozhodnutí tohoto sporu závisí především od zodpovězení otázky, lze-li smlouvu, účinnou mezi otcem žalovaného s jedné strany a spornými stranami se strany druhé a obsaženou ve spise notářském ze dne 31. října 1898 pokládati za smlouvu

svatební ve smyslu § 1217 obč. zák. čili nic. První soudce zodpověděl ji kladně. Soud odvolací názor ten pokládá za právně mylný. Z obsahu řečeného notářského spisu vysvítá pouze, že Josef V., majitel usedlosti čís. pop. 10 v K., když syn jeho Václav V. (žalovaný) zamýšlel pojeti Annu P. (žalobkyni) za manželku, postoupil jim oběma svou usedlost za 9610 zl. (= 19.220 K), vyhradiv si mimo to výměnek, při čemž bylo smlouveno, že postoupené nemovitosti odevzdány budou v držení a užívání přejímatelům dnem uzavření sňatku, od něhož závisela také platnost celé smlouvy. Jinakých nějakých ustanovení, jež by se vztahovala na manželství sporných stran a úpravu jich vzájemných poměrů majetkových, v řečeném spise notářském není. — Jisto jest tedy jen tolik, že sňatek, mezi spornými stranami zamýšlený, byl podnětem ke smlouvě a že platnost její byla podmíněna uzavřením manželství. Okolnosti tyto o sobě však ještě nestačí, by ona smlouva mohla býti právnicky kvalifikována jako smlouva svatební, ač smlouvy takové obecněstvem obvykle tímto výrazem se označují. Smlouvami svatebními jmenují se podle § 1217 obč. zák. ony, které se »činí« in Absicht auf die eheliche Verbindung über das Vermögen«. Jak materialie k občanskému zákoníku, týkající se vzniku tohoto paragrafu, nás o tom poučují, obratem tímto měly býti zahrnuty pouze majetkové smlouvy mezi manžely, případně snoubenci, totiž smlouvy uzavírané při nebo po sňatku, jichž obsah tvořila smluvní úprava majetkoprávních poměrů jich. Tomu nasvědčuje zřejmě také slovní výklad onoho obratu, při čemž slova: »in Absicht« neznamenaají nic jiného než římskoprávní »matrimonii causa«, »auf die eheliche Verbindung« pak vyznačují sňatek mezi smluvními stranami, na což ukazuje určitý člen »die« a konečně slova »über das Vermögen« mají beze vší pochyby smysl »über das beiderseitige Vermögen der Brautleute oder Ehegatten«. Rozšiřování pojmu svatebních smluv také na jiné smlouvy jen u příležitosti nebo za účelem sňatku činně odůvodněno tedy není a zejména smlouvy o koupi a odevzdání, uzavřené mezi rodiči a dětmi a osobami, s nimi v manželství vcházejícími, a toho druhu smlouvy snoubenců s jinými třetími osobami nelze pokládati za smlouvy svatební již z té příčiny, že sňatek byl podnětem ke smlouvě a že platnost její učiněna byla závislou od uzavření jeho. (Pleinissimární usnesení nejvyššího soudu ze dne 10. ledna 1905 čís. 398 Praes. z r. 1904 jud. č. 166.) Poněvadž ani z citovaného notářského spisu samého ani z jiných okolností vedlejších nevychází na jevo, že by smlouvou v něm obsaženou měly býti upraveny poměry manželského práva majetkového mezi spornými stranami, plyne z toho, že smlouvu tu za svatební ve smyslu § 1217 obč. zák. pokládati nelze, nýbrž že jest to smlouva trhová (§ 1053 obč. zák.). Důsledky, jež první soud vyvodil ze svého názoru, že běží o smlouvu svatební a vrcholící v závěru, že žaloba jest za trvání manželství předčasnou, ztrácejí při opačném mínění soudu odvolacího opory. Soud odvolací nepokládá také námitku žalovaného, že by žádost žalobní byla nevčasnou nebo ke škodě jeho (§ 830 obč. zák.) za odůvodněnou. Především není ani v dotyčném spise notářském podkladu pro to, ani jinak nevyšlo na jevo, že by mezi založením spoluvlastnictví mezi spornými stranami k řečené usedlosti a jich manželským sňatkem byla tak úzká spojitost, že by jedno bez druhého trvati nemohlo a že by zrušení spoluvlastnictví za trvání manželství bylo vyloučeno a že by strany

to byly zamýšlely. Názor tento dal by se hájiti jen, kdyby běželo o smlouvu svatební o společenství statků (§ 1236 obč. zák.), toho však zde, jak svrchu ukázáno, není. Jest sice pravda, že usedlost postoupena byla sporným stranám, by společným hospodařením na ni jako manželé našli obživu. Z toho však nevyplývá ještě, že by se tak díti musilo po celou dobu trvání jich manželství, vždyť na př. manžel jeden mohl by naléztí později za změněných poměrů výhodnější existenci v jiném oboru, v obchodu, průmyslu a pod. a nemusilo by dojíti k rozvedení manželství a nebylo by možno vylučovati v takovém případě zrušení spoluvlastnictví jen proto, že manželství trvá. Podmínky zrušení dlužno posuzovati jedi- ně s hlediska § 830 obč. zák. i v daném případě a poměry, jak se utvářely mezi spornými stranami, nezavdávají příčiny k domněnce, že by žádost žalobní byla nevčasnou nebo ke škodě žalovaného, zvláště když uváží se ještě toto: Netušené zisky, jež za trvání války vždy hojnější měrou poskytovaly podniky zemědělské následkem uzavření státních hranic a tím způsobeného vyloučení soutěže cizozemské, jakož i vlivem jiných ještě činitelů s válkou souvisejících, byly příčinou značného stoupnutí výnosnosti a tím přirozeně i hodnoty jich, jež dosáhla nebývalé výše. Na ní udrží se však jen do té doby, dokud mimořádné poměry válečné nepominou. Až zase odpadnou řečené příčiny zvýšené výnosnosti statků rolnických, až otevrou se hranice a umožněn bude z ciziny dovoz výrobků zemědělských, hospodářského zvířectva, umělých hnojiv atd., stlačí se touto soutěží ceny výrobků domácí produkce zemědělské a přirozeným následkem toho bude zajisté zcela nepochybně pokles ceny usedlostí rolnických, které tím na své ceně prodejní utrpí. Mimo to dosavadní touha po půdě oslabena bude nabídkou její, jež kyne ze zamýšlené akce vyvlastňování velkostatků, takže i tento činitel přispěje k sestupné tendenci cen rolnických usedlostí. Naproti tomu není tu ničeho, oč opřítí by se dal předpoklad, že by cena jich snad ještě dále stoupala. Z toho plyne, že není oprávněna domněnka, že by v pozdější době bylo lze očekávati výhodnější zpeněžení usedlostí, o níž běží, a že by nynější doba pro to nebyla vhodná. Žalovaný proti vyličeným všeobecným poměrům neuvedl ani, tím méně prokázal, že by tu byly nějaké zvláštní okolnosti, z nichž by se v daném případě na nevčasnost nebo škodlivost prodeje usuzovati dalo. Pouštěti se do úvah o tom, který způsob uložení peněz, zda v realitách či v jiném majetku jest vhodným nebo bezpečným, v tomto sporu nelze, neboť v něm řešiti jest jen otázku, jsou-li zde podmínky pro zrušení spoluvlastnictví podle § 830 obč. zák., čili nic. Poně- vadž žalobní žádost, opřená o toto ustanovení, soudem odvolacím podle řečeného shledána byla oprávněnou a důvod odvolací nesprávného posouzení právního věci prvním soudem tím dán, bylo odvolání vyhověno a rozsudek v odpor vzatý změněn.

Nejvyšší soud potvrdil rozsudek odvolacího soudu.

Důvody:

Dovolání, jež vytýká rozsudku v odpor vzatému mylné právní posouzení věci, nemůže obstáti. Třeba že smlouva, mezi stranami sporu dne 31. října 1898 uzavřená, měla formu spisu notářského a třeba že pohnutkou její bylo očekávané uzavření sňatku mezi žalovaným a Annou P.,

nynější žalobkyní, nelze ji proto ještě považovati za smlouvu svatební. Pojem a rozsah smluv svatebních jest v zákoně úzce obmezen a kritérium, že smlouva řečená uzavřena byla se zřetelem na očekávaný sňatek stran, ještě samo o sobě nestačí, by propůjčena jí byla právní povaha smluv svatebních. V té příčině poukazuje se dovolání na vývody rozsudku v odpor vzatého, k nimž netřeba ničeho připojiti. Není-li smlouva z 31. října 1898 smlouvou svatební, nelze také dovozovati, že by platnost její skončiti měla teprve rozvázáním svazku manželského. Ale ani jinak nejeví se býti rozdělení společné dosud rolnické usedlosti nevčasným. Opírá-li žalovaný odpor svůj proti rozdělení usedlosti o ustanovení § 92 ob. z. obč., podle kterého manželka povinna jest manžela do společné domácnosti, t. j. do usedlosti, jež rozdělena býti má, následovati, tu dlužno poukázati k tomu, že již právoplatným usnesením zemského soudu v Praze ze 24. prosince 1918 povoleno bylo žalobkyni po dobu trvání sporu o rozvod manželství od stolu a lože oddělené bydliště, že žalovaný sám, jsa již rok ve vazbě, na usedlosti nehospodaří a že souhlasnou vůlí stran usedlost ve smyslu § 836 obč. zák. již od 15. února 1919 spravována jest společným správcem Josefem V., takže by pobyt žalobkyně na usedlosti té neměl pro hospodaření na ní žádného významu a doba přítomná i příznivá nynější konjunktura, jak soud druhé stolice právem vytknul, právě brzké zrušení spoluvlastnictví, pokud se týče prodej společné usedlosti žádoucím a pro stranyúčastněné neškodlivým, nýbrž spíše výhodným a užitečným činí. Dovolání není oprávněno a nemohlo proto dosíci úspěchu.

Čís. 210.

Kdo používal nemovitosti dle pachtovní smlouvy, již z původu neplatné, není, vraceje věc, povinen, by vyúčtoval užítky, jichž byl docílil.

(Rozh. ze dne 24. června 1919, Rv I 323/19.)

Emanuel T., pachtěř pozemků v L., dal tyto pozemky Josefu D. do podpachtu, vymínil si, že podpachtovné bude zapraveno stanoveným počtem q obilí. Když po sklizni měl Josef D. dodati Emanueli T. ujednané množství obilí, odmítl tak učiniti s poukazem k tomu, že obilí bylo v čase uzavření podpachtovní smlouvy a jest dosud státem zabaveno. Podal proto Emanuel T. na podpachtěře žalobu, domáhaje se toho, by podpachtovní smlouva byla prohlášena za neplatnou, by žalovaný byl uznán povinným, nemovitosti vrátiti a by mu uloženo bylo, vyúčtovati příjmy a výdaje z nemovitosti za dobu, co jich žalovaný používal, a vydati žalobci čistý přebytek. Soud první stolice (zemský soud v Praze) uznal v plném rozsahu dle žalobního návrhu, poukázav ohledně nároku na vyúčtování k §§ 1109 a 1295 a násl. obč. zák. Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaného a změnil rozsudek první stolice potud, že zamítl žalobní nárok, týkající se vyúčtování užitků a odůvodnil tuto část svého rozhodnutí takto: Vydati účet dle občanského práva povinen jest pouze ten, komu zákon výslovně ukládá tuto povinnost. V občanském zákoníku stanovena povinnost taková v §§ 150, 238, 282, 786, 830, 837, 1012, 1039, 1198 až 1200, z nichž však žádný zde nepřichází v úvahu. Ani z §§ 1295